

Aan Provinciale Staten

ONDERWERP	Uitkomsten BO Leefomgeving 2022	TELEFOONNUMMER	+31615029192
		E-MAILADRES	Bart.althuis@provincie-utrecht.nl
DATUM	21-06-2022		
DOCUMENTNUMMER	UTSP-80622231-185	DOMEIN/OPGAVE	MOB
VAN	Bart Althuis/ Erik van Hoogstraten	TEAM	ET2
		PORTEFEUILLEHOUDER	Schaddelee en Van Essen
NUMMER PS	PS2022MM42		
BIJLAGE	1. Versnellingsafspraken 1 ^e tranche woningbouwlocatie 2. Kamerbrief over de uitkomsten van de Bestuurlijke Overleggen Leefomgeving d.d. 23 juni 2022 3. MIRT-brief voorjaar 2022 (en 2 bijlagen) dd 23 juni 2022		

Geachte dames en heren,

Essentie / samenvatting:

Hierbij informeren wij u over de uitkomsten van het bestuurlijke overleg Leefomgeving (BOL) Noordwest van de Utrechtse regionale partijen met het Rijk, dat plaats vond op 20 juni 2022. In dit overleg zijn onder andere afspraken gemaakt over een rijksbijdrage van ca. 160 miljoen euro voor mobiliteitsmaatregelen om de realisatie van ca. 18.000 woningen in de periode tot 2027 binnen de regio's U10, Amersfoort en Foodvalley te versnellen. Daarnaast geeft deze brief een doorkijk naar afspraken die wij dit najaar met het kabinet willen maken over de grootschalige woningbouwgebieden binnen de provincie Utrecht en de invulling van bijbehorende randvoorwaarden op het gebied van bereikbaarheid, groen en energie.

Inleiding:

In het afgelopen bestuurlijke overleg Leefomgeving Noordwest (BOL) stond de grote woningbouwopgave van Nederland centraal. Het kabinet heeft in het Regeerakkoord ingezet op versnelling van de bouw van woningen en heeft middelen vrijgemaakt (7,5 miljard euro) voor de ontsluiting van de nieuwe woongebieden. De eerste afspraken hierover zijn tijdens dit overleg gemaakt. Uitgangspunt voor de Utrechtse regionale partijen bij de woningbouwopgave is een verantwoorde, gezonde groei van de stedelijke gebieden. Volgens de uitgangspunten van 'gezond stedelijk leven' en met oog voor betaalbaarheid van wonen.

Op 14 juni 2022 bent u per brief ("Inzet BO Leefomgeving 2022", UTSP-80622231-161) geïnformeerd over de inzet voor het BOL. Dit overleg is gevoerd door een bestuurlijke afvaardiging van provincie Utrecht, regio U10 en regio Amersfoort en bewindspersonen van de ministeries Infrastructuur en Waterstaat (IenW), Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO) en Economische zaken en Klimaat (EZK). Bijgaand vindt u de kabinetsbrieven (bijlage 2 en 3) die naar aanleiding van dit overleg gestuurd zijn aan de Tweede Kamer. Met deze brief informeren wij u

verder over de uitkomsten van het BOL en wat wij verwachten van de te maken afspraken met het Rijk tijdens het bestuurlijke overleg MIRT Noordwest (BO MIRT) in het najaar van 2022.

Bijdrage decentrale overheden van Provincie Utrecht aan nationale ruimtelijke opgaven

De bewindspersonen hebben van ons een puzzel met een propositiekaart provincie Utrecht gekregen. De puzzel betreft een knipoog naar de puzzel met aanvullende nationale structurerende keuzes die de provincie Utrecht in oktober 2022 van het Rijk gaat ontvangen. Op de puzzel staat de essentie van wat we vanuit de provincie Utrecht samen met onze regionale partners aan de nationale opgaven kunnen en willen bijdragen en wat we daar vanuit het Rijk voor nodig hebben. Acht thema's staan daarbij centraal om een gezonde leefomgeving voor iedereen te realiseren. Dit betreft geen nieuw beleid, maar een vertaling van de Omgevingsvisie Provincie Utrecht naar het nationale perspectief. De propositiekaart is als bijlage opgenomen in de bovengenoemde Statenbrief van 14 juni 2022.

Afspraken woningbouw per provincie

Wij hebben ons randvoorwaardelijke en indicatieve bod toegelicht, waarbij we als samenwerkende partijen in de provincie Utrecht tot en met 2030 83.500 woningen kunnen realiseren (bruto toevoeging). Het jaarlijks toevoegen van duizenden woningen, bijtijds en met beoogde kwaliteiten, in de provincie is geen sinecure. Dit bod is daarom onlosmakelijk verbonden aan randvoorwaarden. Het gaat om randvoorwaarden waarbij ook steun van het kabinet noodzakelijk is: - investeringen in bereikbaarheid, - ondersteuning bij financiële tekorten (onrendabele top), - investeringen in groen, - vergroten van de netcapaciteit en het realiseren van stikstofruimte.

Er is in een verkenning afgesproken om te komen tot de benodigde verzwarende van het bestaande energienetwerk (elektra, warmte, waterstof en energiehubs) t.b.v. energietransitie. Deze wordt uitgevoerd in afstemming (ook in tijd) met de groeiopgave voor wonen, werken en duurzame mobiliteit. Dit moet inzicht geven in de benodigde verzwarende en fasering van het netwerk in de periode 2023-2029.

Versnellingsafspraken woningbouw

Om de woningnood aan te pakken stelt het Rijk onder meer 1,5 miljard euro (van de 7,5 miljard euro) beschikbaar voor zogenaamde versnellingsafspraken. Hiermee wil het Rijk de realisatie van bestaande woningbouwplannen versnellen door een rijksbijdrage voor mobiliteitsmaatregelen te geven. In het BOL zijn nu voor ca. 1 miljard euro aan rijksbijdragen toegekend, en voor het BO MIRT najaar 2022 worden de resterende 0,5 miljard toegekend.

Binnen onze provincie is in het BOL voor een 6-tal woningbouwlocaties een rijksbijdrage van totaal ca. 160 miljoen euro toegekend. Afspraken zijn gemaakt voor de locaties Utrecht Zuid-West en Noord-West, Woerden Stationsgebied, Nieuwegein City/Rijnhuizen, Soesterberg en Veenendaal Groenpoort (zie bijlage 1.

'Versnellingsafspraken 1^e tranche woningbouwlocatie' voor de beschrijving van de proposities) om met de rijksbijdrage versneld, binnen 3 tot 5 jaar de start van, ca. 18.000 woningen te realiseren. Aanvullende versnellingsproposities voor o.a. de gemeente Amersfoort, worden verder uitgewerkt voor een afspraak over een rijksbijdrage in het BO MIRT najaar 2022.

Een deel van de regionale cofinanciering komt voor rekening van de Provincie. Exacte vormgeving van de cofinancieringsafspraken, en de uiteindelijke omvang van de provinciale cofinanciering, wordt nader uitgewerkt in de periode tot 1 oktober, wanneer de project specifieke afspraken met het Rijk gemaakt worden. De opgevoerde projecten met provinciale cofinancieringsmiddelen zijn opgenomen in de uitvoeringsprogramma's die opgesteld zijn als uitwerking van de Provinciale omgevingsvisie. De projecten komen voor een belangrijk deel voort uit het fietsprogramma. Voor noodzakelijke budgettaire beslissingen voor de provinciale cofinanciering van de mobiliteitsmaatregelen worden de reguliere procedures gevolgd.

BO MIRT najaar 2022 en ontsluiting grootschalige woningbouwlocaties

Voor de grootschalige woningbouwopgave tot 2030 heeft het Rijk in Nederland al eerder 15¹ locaties binnen 7 stedelijke regio's aangewezen vanuit de constatering dat kleine en middelgrote locaties niet voldoende zijn voor het inlopen van het woningtekort. In dit BO Leefomgeving zijn afspraken gemaakt over de uitbreiding van deze 15 grootschalige woningbouwgebieden met twee nieuwe gebied te weten Foodvalley en Arnhem-Oost. Daarmee komt het totaal van grootschalige woningbouwgebieden op 17 locaties.

Al deze 17 locaties hebben complexe uitdagingen, waaronder de uitplaatsing van bedrijven, ontwikkelen van groen, waterrobuustheid en klimaatbestendigheid, en ontsluiting. Binnen de provincie Utrecht liggen nu drie grootschalige woningbouwgebieden: Utrecht Groot Merwede, Amersfoort spoorzone/A1-zone en Foodvalley.

Na toekenning van 1,5 miljard euro aan versnellingsmaatregelen zal het resterende deel van de 7,5 miljard euro worden toegekend aan de ontsluiting van de grootschalige woningbouwlocaties. Voor de verdeling van deze middelen is in het BO Leefomgeving een afweegkader besproken. De afweegcriteria sluiten aan bij de urgentie zoals we die in de regio ervaren: langjarige gezonde verstedelijking gebaseerd op nabijheid is alleen mogelijk bij een substantiële transitie naar meer lopen, fietsen en ov-gebruik.

Wij hebben met het Rijk de contouren van de te maken afspraken voor BO MIRT 2022 vastgelegd. Het NOVEX-gebied Utrecht-Amersfoort kan een substantieel deel van de nationale woningbouwopgave realiseren en als nationaal knooppunt van weg en spoor blijven functioneren, als we als Rijk en regio samen optrekken in het invullen van de juiste randvoorwaarden.

Voor Utrecht Groot Merwede en Amersfoort spoorzone/A1-zone, in combinatie met de zeven regiopoorten, maken we afspraken over investeringen in een goede ontsluiting en de mobiliteitstransitie naar duurzame en actieve mobiliteit (wandelen, fietsen) en het hoogwaardig openbaar vervoer. De huidige plannen hiervoor, de MIRT-verkenning OV en wonen, kent een tijdshorizon tot 2030, en een financiële scope van 500 miljoen euro. Gezien de omvang van de opgave kunnen we hiermee de grote verstedelijkings- en mobiliteitsopgave van Utrecht en Amersfoort niet oplossen. Juist ontwikkelingen na 2030, zoals de ontwikkeling van de A12-zone en A1-zone, nieuwe knooppunten en de doorkijk naar Rijnenburg, vergen een volwaardige schaa sprong OV, waar met ingrepen voor 2030 op geanticipeerd zal moeten worden. Wij zetten dan ook in op een verlenging van de tijdshorizon van de huidige verkenning tot 2040, en een forse ophoging van de financiële scope. Daarbij zijn we ons bewust van de noodzaak om als regio een substantiële cofinanciering te regelen. Voor het Provinciale aandeel in de cofinanciering is reeds dekking opgenomen in de Kadernota 2022 in de vorm van jaarlijks 4 miljoen euro aan kapitaallasten.

In het BO Leefomgeving van het landsdeel Oost (d.d. 21 juni 2022) hebben Rijk en regionale overheden in NOVEX-gebied Arnhem-Nijmegen-Foodvalley afgesproken met elkaar toe te werken naar een uitgewerkte verstedelijkingsstrategie (programmering, uitgangspunten), een gefaseerd verstedelijkingsprogramma en een verstedelijkingsakkoord op het BO MIRT najaar 2022. Daarbij wordt voortgebouwd op het vastgestelde verstedelijkingsconcept Arnhem-Nijmegen-Foodvalley met de ambitie 'Meer landschap, meer stad'. Ook is afgesproken dat de ontsluiting van nieuwe woongebieden onderdeel is van de verstedelijkingsstrategie waarbij Rijk en regio zoeken naar kansen voor de grootschalige woningbouwgebieden, passend bij het afweegkader grootschalige woningbouw en de mobiliteitsprincipes uit de verstedelijkingsstrategie.

Tijdens deze kabinetsperiode bezien Rijk en regio of het regio-alternatief voor de verbreding van de A27/Ring Utrecht een gelijkwaardige oplossing biedt voor bereikbaarheidsproblematiek, waarbij ook wordt gekeken naar leefbaarheid en verkeersveiligheid i.r.t. de lopende TB-procedure A12-A27 Ring Utrecht. De regio levert eind dit jaar een beschrijving en verbeelding van het alternatief voor het Tracébesluit, Ring Utrecht om samen met het Rijk te komen tot een beeld van de kansrijkheid van een alternatief voor de verbreding van de A27.

¹ Amsterdam Havenstad, MRA-West, MRA-Oost, Rotterdam Oostflank, Den Haag CID-Binckhorst, Oude Lijn Leiden-Dordrecht, Utrecht Groot Merwede, Eindhoven Internationale knoop XL, de Brabantse stedenrij, Groningen Suikerunierrein, Groningen Stadshavens, Nijmegen Stationsgebied, Nijmegen Kanaalzone, Zwolle Spoorzone en Amersfoort spoorzone/A1-zone

Wij zien een benodigde scope-uitbreiding van de MIRT-verkenning OV en Wonen als onderdeel van een mogelijke overkoepelende afspraak over een regioalternatief voor de A27/Ring Utrecht en de toekomstige ontwikkeling van Rijnenburg. In de eerder genoemde Statenbrief van 14 juni 2022 hebben wij u hierover geïnformeerd.

Mede als invulling van de afspraken over grootschalige woningbouwgebieden zetten we stappen in het programma Groen Groeit Mee, waarbij groen in en om de steden wordt geprogrammeerd. De eerste focus is Kromme Rijn Linie Landschap, gekanaliseerde Hollandse IJssel (rondom Utrecht) en Zuidelijke Eemvallei (rondom Amersfoort).

Vervolgprocedure / voortgang:

Het BO Leefomgeving is dus een eerste stap richting een compleet pakket aan investeringsafspraken met het huidige kabinet. Het eerstvolgende moment voor de vervolg stap is het BO MIRT najaar 2022.

Alle afspraken over woningbouw krijgen verder gestalte in de te sluiten woondeals, eind december 2022.

Over onze regionale inzet, de inhoudelijke keuzes en financiering blijven wij met u in gesprek. In ieder geval zal dat zijn voor het BO MIRT, dat in november 2022 zal plaatsvinden.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen